

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, herra kenraali, arvoisat kutsuvieraat, hyvä juhlayleisö, naiset ja miehet

Oottako kuullu, että tänään on Tammisunnuntai? Näillä sanoilla Vaasan Jaakkoo aloitti pakinansa jatkosodan aikana. Jaakkoon aloitussanat oli suunnattu erityisesti sotasensuurille.

Vapaussodasta tuli viime vuonna kuluneeksi 100 vuotta, joten eri puolilla valtakuntaa järjestettiin runsaasti eri tapahtumiin liittyviä tasavuosisjuhlia. Mainitsen näistä kaksi. Yhdistyksemme järjesti Seinäjoella valtakunnallisen kaksipäiväisen Tammisunnuntain 100-vuotisjuhlan ja toukokuussa Vapaussodan Perinneliitto järjesti Helsingin seudun perinneyhdistyksen kanssa Helsingissä Vapaussodan päättymisen 100-vuotisjuhlan. Molemmat juhlat onnistuivat erinomaisesti, mutta tilaisuuksien valtakunnallinen uutisointi, tai paremminkin sen puute, tuo mieleen talvi- ja jatkosodan sotasensuurin.

Aivan kuten jo 50 vuotta aikaisemmin 1968, maassamme vallitsi vapaussodan saavutukset täysin sivuuttanut ajan henki. Muistovuoden 2018 aikana punaisen osapuolen kärsimykset saivat kaiken mediahuomion ja jo talvisodassa saavutettu sovinto jätettiin huomioimatta. Unohdettiin mainita, että punaiset nousivat kapinaan ja vaihtoivat äänestysliput aseisiin. Kun sitten demokraattisesti valittu Suomen hallitus kukisti kapinan ja säilytti itsenäisyytemme valkoisen armeijansa avulla, nousi uutisoinnissa päällimmäiseksi näkemykseksi, että laillinen hallitus oli sortaja ja vallan väkivaltaiseen anastamiseen ryhtyneet punakaarteineen oli sorretty. Syntyi mielikuva, jossa kaikki väkivalta oli laillisen hallituksen joukkojen syytä.

Vapaussodan Perinneliitolla, yhdistyksellämme ja sen jäsenkunnalla on vielä paljon työsarkaa oikean tiedon välittäjinä!

Tapani Löfvingin päivistä lähtien tiheä kuusimetsä on tarjonnut suojaa niin sisseille, sotilaille kuin siviileillekin. Yksittäinen kuusenoksa puolestaan erotti hallituksen joukoissa taistelleet valkoisen armeijan sotilaat punakaartilaisista Tampereen kaupunkitaisteluissa huhtikuun alussa 1918. Kuusenhavu antoi turvaa ja lisäsi sotilaiden yhteenkuuluvuuden tunnetta. Havutunnus liitettiin pian puolustusvoimien, suojeluskuntien ja maanpuolustusjärjestöjen merkkeihin ja tunnuksiin. Siitä tuli nopeasti isänmaallisuuden symboli, jota on käytetty jo yli sadan vuoden ajan!

Kuusenhavu on myös yhdistyksemme, Vapaussodan ja Itsenäisyyden Etelä-Pohjanmaan Perinneyhdistyksen, lipussa ja standaarissa keskeisenä symbolina. Yhdistyksemme perustettiin 4.6.1990 tekemään Vapaussodan perinnetyötä Etelä-Pohjanmaalla. Valtakunnallisesti kuulumme Vapaussodan Perinneliittoon ja olemme sen suurin jäsenyhdistys. Vietämme ensi vuonna 30-vuotisjuhlia.

Yhdistyksemme on järjestänyt Tammissunnuntain maakunnallisia muistojuhlia vuosittain vuodesta 1994 alkaen, tämä tilaisuus mukaan lukien 22:lla eri paikkakunnalla. Seinäjoella olemme juhlineen kolme kertaa, Lapualla, Kauhajoella ja Ähtärissä kahdesti. Meidät on otettu jokaisella paikkakunnalla lämpimästi vastaan ja olemme saaneet niin seurakunnan, kunnan kuin eri järjestöjen varauksettoman tuen tilaisuuksia järjestäessämme. Niin on myös täällä Vimpelissä. Kiitän Vimpelin seurakuntaa, Vimpelin kuntaa, Vimpelin lukiota, Vimpeli-Seuraa ja Vimpelin Reserviupseerikerhoa suurenmoisesta avusta juhlien järjestelyissä sekä paikallisia yrityksiä saamastamme tuesta. Vimpelin kunta ansaitsee erityisen kiitoksen maittavasta kirkkolounaasta.

Tammissunnuntain muistojuhla on yhdistyksemme vuosittainen päätapahtuma, jossa muistamme Etelä-Pohjanmaalla sunnuntai-iltana 27.1.1918 aloitettua venäläisen sotaväen aseistariisuntaa. Tässä yhteydessä vimpeliläiset voivat röyhittää rintapieliään, sillä ennen tammissunnuntaita tänne uskallettiin ottaa vastaan sotakoulu, jossa ehdittiin kouluttaa vajaan kolmen viikon aikana 207 suojeluskuntalaista vaativiin johtotehtäviin. Heistä 80 oli vapaussodassa upseerin tehtävissä, toimien komppanianpäällikköinä, varapäällikköinä, adjutantteina tai joukkueenjohtajina. Kolme Vimpelin kurssin käynyttä, Arne Pelkonen, Paul Raatikainen ja Kustaa Tapola, toimi pataljoonankomentajana rintamalla. Vimpelistä kurssille osallistui 11 miestä.

Vapaussotaan osallistui noin 100 vimpeliläistä miestä ja viisi naista. Vapaussodan sankarien muistomerkki paljastettiin Vimpelin kirkon viereen 29.10.1922. Siinä on kuuden vapaussodassa kaatuneen vimpeliläisen nimet. Jumalanpalveluksen jälkeen laskimme muistomerkille seppeleen, jonka nauhoissa lukee "Sankarivainajien muistoa kunnioittaen - Tammissunnuntain juhlaväki".

Seppelnauhan tekstissä ei siis lue Vapaussodan sankarivainajien muistoa kunnioittaen, ainoastaan sankarivainajien muistoa kunnioittaen. Moni vapaussoturi joutui puolustamaan isänmaataan myös talvi- ja jatkosodassa, osa vielä Lapin sodassa. Useat heistä ahkeroivat Suojeluskunnissa sotien

välisenä aikana ja naiset työskentelivät Lotta Svärd – järjestössä, talvi- ja jatkosodassa sekä rintamalla että kotirintaman vaativissa tehtävissä. Pikkulotat ja sotilaspojat vastasivat monista tärkeistä kotiseudun tehtävistä. Sodan jälkeen ei ollut tilaisuutta lepoon vaan oli selviydyttävä sotakorvauksista, siirtoväen asuttamisesta ja jälleenrakentamisesta. Monen elämä oli aloitettava täysin alusta. Yhdistyksemme vaalii, nimestään huolimatta, kaikkien edellä mainittujen ryhmien muistoa.

”Näimme nousevan laajan Pohjanmaan. Näimme kansan, kuin kuohuvan meren. Näimme miehiä, jotka tunsivat vaan, pyhän innon – ja syttyvän veren. Ei silloin voimamme vavisseet, ei huolista huokunut rinta. Ei ollut – kallis arvoltaan, tää oman veremme hinta.”

Tämä on ensimmäinen säkeistö vimpeliläisen monitoimimiehen, sotakoulun puuhamiehen, suojeluskunnan päällikön, nuorisoseuramiehen, muusikon, kauppias Helge Lakasen kirjoittamasta runosta URHOJEN MUISTOLLE, joka on omistettu Vimpelin Suojeluskunnan miehille ja I. Etelä-Pohjalaiselle komppanialle, johon Vimpelin miehet vapaustaistelussa kuuluivat. Runo lausuttiin ensimmäisen kerran suojeluskuntajuhlilla Vimpelissä 13. huhtikuuta 1919.

Nyt, miltei sata vuotta myöhemmin, minulla on kunnia toivottaa teidät kaikki lämpimästi tervetulleiksi Tammisunnuntain maakunnalliseen 101-vuotisjuhlaan Vimpeliin!